

Kwilcz_4

Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	międzychodzki	
Gmina	Kwilcz	
Miejscowość	Kwilcz	KWI_KWI

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	07.11.2013	Miejsce wykonania	Siedziba Koła Emerytów i Rencistów w Kwilczu
Czas trwania	01:54:24	Forma i wielkość	Plik audio 157 MB
Przeprowadzający	P.B.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
KWI_KWI_006	K	74 lata	Przewodniczącą Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów nr 1 w Kwilczu	
KWI_KWI_007	K	brak danych		

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	KWI_KWI_006 przypuszczam, że nazwa Kwilcz jest od Kwileckich, a może nie. Ale dla mnie od hrabiów Kwileckich, właścicieli majątku.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	KWI_KWI_006 ja nie znam tak specjalnie KWI_KWI_007 są takie nazwy miejscowości, używane nieprawidłowo i to funkcjonuje do dzisiaj jak np. Niemierzewo, a ludzie mówią Minirzewo, jakoś tak przekręcone. Rozbitek zaraz km od Kwilcza, i też często słychać Roźbitek. W Kwilczu Glinica jest.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głazów narzutowych)	KWI_KWI_007 obelisk przy kościele.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	KWI_KWI_006 to jest teren poPGRowski, i każdy miał swoją nazwę, imię miał inne i inaczej był nazywany. Jakiś Gwizdał, bo prowadził pociąg, a nazywa się inaczej Woźny. KWI_KWI_007 a ja znam Gwizdowa, na niego tak mówili pamiętam. Wszyscy wiedzieli o kogo chodzi.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	KWI_KWI_006, KWI_KWI_007 to chyba nie.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	

Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych		KWI_KWI_007 było coś o starym młynie, ale już teraz nie przypominam sobie, nie chcę mówić żeby nie poprzekręcać.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	<p>KWI_KWI_007 u nas jest to dosyć popularne. To się już utrzymuje od szkoły, bo w szkole też są imprezy związane z andrzejkami. O tym się mówi i rzeczywiście to potem się realizuje. O wosku to chyba każdy dzieciak by wiedział, o ustawianiu butów przez salę do drzwi, jakieś karteczki z imionami chłopaków, czy chłopcy dziewczyn pod poduszką. Pisze się imiona i kładzie pod poduszkę i rano pierwszą kartkę którą wyjmie z imieniem, to ten będzie jej czy jemu przeznaczony. Pisali też dzieci w szkole imiona na serduszku i trafiali szpilką ale przy zamkniętych oczach.</p> <p>KWI_KWI_006 świece palimy, lejemy wosk, jakieś figurki wychodzą i mówią że wyjdzie za mąż, czy się coś wydarzy. Do dzisiaj przetrwało.</p> <p>Każda z pań coś przynosi, sałatki, ciasta, wróżby, trochę tańczymy, taki wieczorek.</p>
2.	św. Marcina/11 listopada	KWI_KWI_007 poza pieczeniem rogali i z białym makiem ale i też piecze się ze zwykłym makiem, to nic więcej.
3.	Adwent	KWI_KWI_007 są roraty rano, był czas że wieczorem kiedyś chodziły. Całą atrakcją to lampiony.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	<p>KWI_KWI_007 to obowiązkowo jak były dzieci buty musiały być przygotowane i do butów się kładło. Musiały być wyczyszczone. Głównie słodyczne, drobiazgi</p> <p>KWI_KWI_006 teraz to jak słyszę od babci to duże prezenty robią, psują te dzieci.</p>
5.	Wigilia	KWI_KWI_007 Gwiazdor przychodzi przebrany. Dzwonki biją, maskę ma i te wszystkie akcesoria, albo nie przychodzi, ale zadzwoni do drzwi i zostawia worek z prezentami, czy nie dzwoni tylko ktoś z domowników wychodzi i mówi, że

Gwiazdor był i zostawił prezenty, albo pod choinką się też układa, jak dzieci są większe.

Strój jest taki tradycyjny, czerwony jak przychodzi do szkoły, czy przedszkola.

KWI_KWI_006, KWI_KWI_007 jest zwyczaj wyczekiwania na pierwszą gwiazdkę. Ale się czeka aż będzie gwiazdka i siada się do wieczery

KWI_KWI_007 przedtem jeszcze życzenie, czy odczytanie ewangelii, to różnie się w domach kultywuje, gdzieś się czyta, gdzieś nie, tylko same życzenia i łamanie opłatkiem. Zawsze dodatkowe nakrycie i sianko pod obrusem.

KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 choinka obowiązkowo, raczej sztuczne. Kiedyś były żywe. Było tak, że ubierano choinkę w dzień wigilii, a teraz jest różniście, bo chodzi o czas. I raczej się tego pilnuje.

KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 Potrawy: zupa rybna obowiązkowo, barszcz z uszkami, ryba smażona, karp, kapusta z grzybami, kluski z makiem, z łazankami my to mówimy makielki, to na deser, pierogi z grzybami, kapustą,

KWI_KWI_007 ryba gotowana w sosie szarym polskim na bazie karmelu, taki słodko kwaśny musi być, do tego rodzynki i cytryna. Jak gotuję zupę to głowy ale i dokładam kilka kawałków takich. Nie wszyscy to lubią, bo wolą rybę smażoną, ale ja to bardzo lubię. Ten przepis i w Kuchni Polskiej jest. Sos szary polski. To jak na bazie zasmażki, rozpuścić maselko, pomieszać z mąką i jak to się złączy to rozrzedzać rosołkiem, i doprawić. Tak jak potrawka tylko dolewać jeszcze karmel - Łyżka płaska cukru, czekać jak robi się brązowy i wtedy szybko trochę wody, to wybuchnie i jak się zagotuje, jest taki ciemny płyn. Dodaje kolorek i trochę smaku, jak się mocno przypali to będzie gorzki. Wlać do sosu, rodzynki, cukier, cytrynę. Taki sos słodko kwaśny. Można wino dolać do smaku. Są tradycyjne ciasta. Nie ma żadnych problemów, bo na święta

		<p>się piecze tradycyjne rzeczy, KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 makowiec zwijany, niektóre panie robią taki na płasko, bo to jest prościej, ale tradycyjny jest zwijany, pierniki wycinane, czy w całości. W listopadzie już ciasto musi być wyrobione. Bo one są lepsze im starsze, a poza tym to ciasto może długo leżeć i same pierniki mogą długo leżeć. Można już w listopadzie piec i to sobie w kartoniku leży. KWI_KWI_007 teraz słyszałam, że Dorze włożyć kromkę chleba i podobno nic nie twardnieją i trzymają wilgoć. KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 o północy pasterka KWI_KWI_006 Po pasterce moje znajome, to wtenczas zaczynają jeść mięso, ryby, to co zostało. Ja miałam trochę inną kuchnię i musiałam się poprzestawiać, bo nauczyłam się kuchni mamy, a to była francuska kuchnia, ja od męża się dopiero nauczyłam tego co oni robili. U mnie pojawiał się jeszcze barszczyk, zupa rybna musiała być. KWI_KWI_007 teraz w wigilię już nie trzeba pościć, ale jak się rozmawia to każdy jednak pości, bo to już takie przyzwyczajenie, taka tradycja.</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	<p>KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 u nas raczej to czas rodzinny. Jeżeli się jechało, to tylko do rodziny KWI_KWI_007 w pierwsze święto nie ma obiadu, w drugie święto ewentualnie KWI_KWI_006 a u mnie jest.</p>
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>KWI_KWI_006 uroczyście jest. Kiedyś był taki zwyczaj że furtki ściągali, ale już zanika ten zwyczaj.</p>
8.	Trzech Króli	<p>KWI_KWI_007 od jakiegoś czasu, ale nie zawsze, od kilku lat, to dzieciaki w trzech chodzą. Tylko że nie zawsze ludzie wpuszczają, bo czasami oni idą po najniższej linii oporu i nawet się nie starają żeby się mocniej przebrać. Nieraz nawet nie potrafią zaśpiewać, czy powiedzieć. Nie umówią się, że np. ta trójka będzie na tej ulicy, czy w tym bloku. Potem chodzą 3-4</p>

		ekipy w tym samym miejscu, a gdzieś nie ma wcale. Mają jakąś puszkę i zbierają przeważnie pieniądze.
9.	Kolędniczy	KWI_KWI_007 kolędników nie ma.
10.	MB Gromnicznej	<p>KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 to do kościoła z gromnicami i do szafy się ją odkłada</p> <p>Kiedyś jak burza była, czy coś działo, to tą gromnicę do okna się stawiało. Tam mówili. Teraz już rzadziej, tylko ci zupełnie starsi seniorzy to robią, Bo widzę w oknach.</p> <p>KWI_KWI_007 mąż w domu umierał,, to gromnicę przygotowałam i jak przyszedł moment, to wspólnie ją trzymaliśmy.</p> <p>Często starsze panie na procesje z gromnicami chodzą, nie tylko na MB Gromnicznej ale i w BC w oktawę, jak są procesje.</p>
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 to się pączki piecze, ewentualnie chruściki. Takie spotkania mówią Podkoziółek, tu w klubie, czy w domach się spotykają ludzie. Kiedyś się na zabawy chodziło. I do 24 i biesiada.
12.	Topienie Marzanny	<p>KWI_KWI_007 szkoła, przedszkole się tym zajmuje. przemarsz przez miejscowość</p> <p>KWI_KWI_006 dwa lata temu zaprosili nas jako Związek do Dąbrowy, zabrali takie kukły, tam płynię rzeczka i tam topili. Kukły to takie niby dziewczyny przebrane, poubierane ładnie, na takim niby krzyżu.</p>
13.	Środa Popielcowa	KWI_KWI_007 to w kościele sypanie popiołem. Kiedyś takie były żarty, że śledziki, czyli worki z popiołem czepiali na plecach. Dzieciaki i dorośli kto tam miał większe poczucie humoru i wieszali.
14.	Śródpoście	KWI_KWI_007 to nie ma nic takiego.
15.	Niedziela Palmowa	KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 palmy to takie bazie i przybrane trochę.

		KWI_KWI_007 wcześniej dzieciaki z Caritasu przygotowują bukietki i można kupić przed kościołem.
16.	Triduum Paschalne	KWI_KWI_006 czuwanie przy grobie Jezusa odbywa się. To są podzielone grupy, młodzież, rodzice, straż pożarna. Stoją od 6 rana do 7 np.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>KWI_KWI_006 Święcenie koszyczków w sobotę w kościele.. W koszyczku musi być jajko, z masła baranek, kawałek szynki, kiełbasy, chleb, sól, pieprz.</p> <p>Na Wielkanoc są babki i torty tu u nas i jabłeczniki i mazurki są w sklepach i same panie sobie pieką.</p> <p>Na śniadanie każdy sobie wybiera z koszyczka po kawałku.</p> <p>Malowanie pisanek jest i farbami, różnie, są kolorowo.</p> <p>Szukanie zajęcia jest. Moje dzieci szukały nawet takie duże po 17-20 lat mieli. Ja z mężem albo sama, dzień wcześniej przygotowałam miejsce a rano położyłam przeważnie słodyczne. Co roku kładzie się gdzieś indziej.</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	<p>KWI_KWI_007, KWI_KWI_006 chodzili tacy przebierańcy, śmierć, kosa, był taki słomiany, dwóch diabłów było. Chodzili po wsi w Lany Poniedziałek, w drugie święto. U nas mówili Siwki Leniwki, Bery były w Kamionnej. Jakiś grajek szedł i grał z akordeonem, to już było ich słyszeć. Z 4-5 osób. Zaczepiali, za nimi zawsze kupa dzieciaków. Śpiewali, zbierali, co im się tam rzuciło, cukierki, ciastka, pieniądze, które szły potem na przelew. Z dwa lata ich już nie ma. Jak sobie popili, to nawet było nieprzyjemnie.</p> <p>KWI_KWI_006 Poniedziałek lany i do dzisiaj się leją. Mam taką sikawkę i tak delikatnie, jakiś perfum, tak do śmiechu, ale się nie obrażają.</p>
19.	Zielone Świątki	KWI_KWI_006 dekorują zielonym ale bardzo to widać na BC.
20.	Boże Ciało	KWI_KWI_006 cały Kwilcz jest ozdobiony brzożami i 4 ołtarze, bardzo ładnie. Ludzie sami to robią, ksiądz wyznacza ulice, które robią ołtarz, sprzątają. Każdy zrywa gałązkę z

		ołtarza, ja tego nie robię bo ja w to nie wierzę, ale panie to robią i do ogródka albo w domu trzymają w razie jakiś chorób, tak myślą.
21.	św. Jana	KWI_KWI_006 szczególnie dzieci szkolne, puszczały wianki i palą żeby nie zaśmiecać, wianki podpalają.
22.	MB Zielnej	KWI_KWI_006 panie robią bukietki, ja sobie sama też zrobiłam. Takie różne co na łąkach, polne kwiaty zioła, z ogródka różne kwiatki. Kilka robią sobie wianuszków, albo jeden pęczuszek udekorowany wstążeczką. Przechowuje się, do wazonu bo wywalić to jakoś nie tak, on potem ładnie wyschnie.
23.	MB Siewnej	KWI_KWI_006 może ksiądz święci ziarno w woreczkach, ale tego nie wiem.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	KWI_KWI_006 msza jest na cmentarzu. Jest zabudowany namiot, nagłośnienie. Z kościoła wychodzi procesja i na cmentarzu wszyscy się spotykają. Bardzo dużo jest żywych kwiatów, bardzo mało jest sztucznych i znicze.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	KWI_KWI_006 Kiedyś nie wolno było wynosić dziecka na dwór przed chrztem, ja tego nie praktykowałam, bo jestem inaczej wychowana. Teraz już tego nie ma, ok. 20 lat temu tak mogło być. Na chrzestnych wybierają żeby ci chrzestni byli wykształceni, tak zauważam tu w Kwilczu. Żeby ktoś był z dobrej rodziny, dobrze wykształcony, bo to przejdzie na dziecko. Jak dziecko się urodziło, to tak po 2 tygodniach to już chrzcili, a teraz to może być nawet roczne dziecko.

2.	Ślub i wesele	<p>KWI_KWI_006 Tłuczenia szkła już nie ma. Spotykają się tydzień przed weselem, ale nie tłuką. To jest już jak wesele, ludzi z pracy zapraszają, tych gości co nie będą na weselu, duża impreza. Kiedyś tłukli szkło dzień przed weselem. Nawet poduchy darli z pierzem. Purtelam to nazywali. Młodzi i cała rodzina to sprzątała potem. I to już poszło do lamusa.</p> <p>Oczepiny o 24, konkursy, zabawa, to już wodzirej to organizuje.</p> <p>Poprawiny są na drugi dzień. Zaprasza się gości weselnych.</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	<p>KWI_KWI_006 Jak zmarły leżał w domu, to przychodzili mieszkańcy na różaniec. Teraz w kostnicy jest. Ludzie przychodzą do kostnicy i codziennie jest odprawiony różaniec po mszy. Matki różańcowe przeważnie odmówią różaniec i w dniu pogrzebu jest wprowadzany do kościoła. Msza w kościele, trumna jest już zamknięta i odprowadzenie na cmentarz. Potem jest stypa przeważnie w restauracji.</p>
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		KWI_KWI_006 Tutaj nie ma.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		KWI_KWI_006 to raczej nie.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		KWI_KWI_006 jest pan Orzełek od wikliny.

IV. Przejawy religijności tradycyjnej

1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	KWI_KWI_006 krzyż jest jadąc tu z Poznania po lewej stronie. Majowe modlitwy się tam odbywają. Jak ksiądz powie, przeważnie w Zielone Świątki tam się zbierają, ozdabiają figurki. Nie znam historii krzyża.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródła)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	KWI_KWI_006 figura św. Wawrzyńca przed szkołą i figura od strażaków przy straży pożarnej.
4.	Miejsca kultu religijnego	KWI_KWI_006 kościół pod wezwaniem św. Michała.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	KWI_KWI_006 wychodzą pielgrzymki do Miłostowa we wrześniu i do Biezdrowa.
6.	Lokalne odpusty	KWI_KWI_006 odpust jest 29 września.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	KWI_KWI_006 rozpoczyna się to korowodem, na placu szkolnym, do kościoła. W kościele jest msza. I po kościele wszyscy idą, bo są zespoły zapraszane i taneczne i nie taneczne z różnych stron. Idą na plac i tam się rozpoczyna . Dzielenie chlebem. Teraz to było połączone z Dniami Kwilecza i na drugi dzień były dożynki, 7 i 8 września. Myśmy piekły placki, 13 blach i przez 2 dni wszystko sprzedałyśmy, mamy swoje termosy, parzyłyśmy kawę i to wszystko sprzedawałyśmy. Wieniec dożynkowy robią rolnicy. Każde sołectwo ma swój wieniec. Był taki piękny, i stał w Urzędzie Gminy.
2.	Dni gminy/wsi	KWI_KWI_006 Dni Ziemi Kwileckiej, to był starosta powiatu, vipy wszystkie, przemawiali. Były zespoły, bardzo fajnie było. Dzieci ze szkoły tańczyły i z Sierakowa występowały. Konkursy. Jedzenie i piwa, kiełbaski, placki, wszystko było.

3.	Lokalne festyny	<p>KWI_KWI_006 Każdego roku mamy piknik, w lipcu lub w sierpniu w różnych agroturystykach, bo kilku z naszych członków prowadzi agroturystykę i co roku jest w innej. W tym roku byliśmy w Upartowie.</p> <p>Mamy wtedy kielbaski, placki, same sobie pieczemy, piwko, kawka, herbata, tańce. Mamy mnóstwo zeszytów do śpiewania, każdy dostaje śpiewnik i śpiewamy.</p> <p>Dzień seniora to już jest taka poważna impreza. To są starsi ludzie od 75 do prawie 99 lat, więc tańce raczej nie, ale przychodzą porozmawiać między sobą. Jest to wspaniała rzecz.</p> <p>Były vipy dziewięcioro, był wójt, przewodniczący rady gminy, pani z gminnego ośrodka pomocy społecznej, pani dyrektor przedszkola i biblioteki. Wszyscy współpracujemy ze sobą.</p> <p>Jest obiad, mamy paczki przygotowane, takie skromne, ale bardzo się cieszą, słodczyce, herbata. W zeszłym roku były słoiki miodu. Ci seniorzy to dostają.</p>
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>KWI_KWI_006 W Kole EiR mam plan przygotowany na rok 2014 [ksero planu załączone zostało do zebranych materiałów].</p> <p>Plan jest wykonany na każdy miesiąc i według tego planu pracujemy. Jest Klub Seniora, Spotkanie z opłatkiem, Światowy Dzień Inwalidy, Dzień Kobiet. Często wpada nam pomiędzy jeszcze coś innego, bo jesteśmy zaprzyjaźnieni z innymi też kołami i to jest taka integracja, pomiędzy Kołem Chrzypsko Wielkie, rejon Sieraków, Międzychód.</p> <p>Członków jest 130, mamy 109 kobiet i 21 mężczyzn.</p> <p>KWI_KWI_007 , KWI_KWI_006 Kiedyś GS-y robiły kursy gotowania dla gospodyń, kursy szycia.</p>